

רץ למרחקים ארוכים

על ספרו של אברום בורג, 'הנה ימים באים', הוצאת דביר

מאת נסים ברכה

אברום בורג, יליד 1945, היה במשך שנים חבר כנסת מטעם מפלגת העבודה, ואף כיהן כיו"ר הכנסת. הוא בנו של יוסף בורג, מנהיג הציונות הדתית והמפד"ל, ושר בממשלות רבות לאורך השנים. כתיבתו של בורג בספר זה המוקדש לילדיו, היא מלאכת מחשבת, גם אם לעיתים היא מלווה בסתירות מובנות. יש בה כבוד, אהבה וגעגועים להוריו, בצד עימות עם הרעיונות והמורשת הפוליטית והפרקטיקה הפוליטית שלהם והתרסה נוקבת מולם.

לא מורא ובגילוי לב נדיר, שאינו חוסך מעצמו ביקורת חדה, מתאר אברום את דרכו רבת השנים בפוליטיקה הישראלית. מספר על צעדיו הראשונים כפעיל ולוחם שלום במסגרת שלום עכשיו, שבאחת מהפגנותיה המפורסמות נפצע מרימון שהשליך בריון ימני והרג את אמיל גרינצווייג. בורג מתאר את מהלכיו של שמעון פרס לצרפו למפלגת העבודה ולקדמו כצעיר מוכשר תוך רתימתו למסורתו האופורטוניסטית. בתפקידיו נחשף הפוליטיקאי הצעיר למדיניות הכוזב והריקבון של הממשלה ולמעשי הפשע של הכיבוש. אך למרות ביקורתיותו, הוא הסתגל לשיתוף פעולה עם אותו ממסד.

התנתקות מהמסד

הריצה למרחקים ארוכים, תחביב שאימץ בורג, הביאה אותו לעשיית חשבון נפש ותרמה להחלטתו להתנתק מהמסד הקיים. הוא התפטר מכל תפקידיו הפוליטיים רמי המעלה, ונתן ביטוי לביקורת שלו על השלטון הקיים, ובתוך כך על עצמו. זו לא הייתה היפרדות מעברו הפוליטי או התכנסות בדל"ת אמותיו, כי אם עימות יסודי עם כל הפרות הקדושות השולטות בדיון בנושאים דת, ישראליות, כיבוש ודמוקרטיה. בורג מתווה דרך לצעידה בשבילים דמוקרטיים, אנטי-גזעניים, שוחרי שלום ושוויון, וחשוב מכל בדרך ליישוב הסכסוך הישראלי-פלסטיני.

עמדתו, אותה הוא פורט בספר, כוללת התנגדות חד משמעית לכיבוש, הכרה בזכויות הלאומיות של העם הפלסטיני, הדגשת ההכרח שבהפרדת דת ומדינה, גישה דמוקרטית משוחררת מגזענות ומלאומנות, ותמיכה במאבק לשוויון מגדרי וחברתי. בהנמקותיו משתמש בורג לא פעם

בהנמקות מתוך המסורת התרבותית היהודית, בדגש על ההיבטים ההומאניים הכלל אנושיים והשוויוניים במסורת זו, ותוך שלילה של היבטיה החשוכים.

בורג, ששימש בעבר כראש הסוכנות היהודית, שולל את הגישה המדינית השלטת המגדירה את מדינת ישראל כמדינה של רוב יהודי. יתר על כן, הוא שולל את הדישה מיהודים בתפוצות לראות במדינת ישראל את מדינתם.

המודל האירופי

יש לו גם חזון לעתיד מדינת ישראל והפלסטינים (הגם שהוא מדגיש שכרגע חזון זה עשוי להיראות כאוטופיה). נקודת המוצא לעתיד מדומיין זה היא הניסיון האירופי לאחר מלחמת העולם השנייה. הוא צופה בחזונו פתרון קונפדרטיבי בין שתי הישויות – הישראלית והפלסטינית. אפשר להסכים ואפשר שלא להסכים עמו, אך אין ספק שזה חזון מעניין ובלתי שגרתי, אם כי כבר היה מי שהעלה רעיון זה הרבה לפניו כאפשרות עתידית. היה זה המנהיג האמין של מק"י מאיר וילנר.

בורג מספר שהריצה למרחקים ארוכים פותחת בפניו מרחב פורה לחשיבה, לחשבון נפש ולפיתוח רעיונות. נדמה כי הוא לא רק רץ למרחקים ארוכים אלא גם מצליח תוך כדי ריצה להתרומם מעל להיבט השטחי של המסלול ולראות רחוק מנקודת מבט גבוהה ובעלת פרספקטיבה. אני רוצה להאמין כי כשימשיך בריצה ובהגות, יעמיק יותר, ויחד עם הישגיו בהיותו דמוקרט, ליברל, הומניסט ואיש שלום ללא פשרות – יפתח גם אל ההיבטים המעמדיים בחברה, אשר חסרים בספרו.

ספר שלישי לאלמוג בהר

"שירים לאסירי בתי-הסוהר", קובץ השירים השלישי של המשורר והסופר אלמוג בהר, פורסם בשבוע שעבר. המימון להדפסת הספר הושג באמצעות גיוס משאבים באינטרנט. 249 רכשו עותקים מן הספר תוך 20 יום. שיר מהקובץ:

כותאב / אלמוג בהר

הַקְמַתִי כּוֹתָאב קֶטֶן עִם בְּנֵי בְּסָלוֹן.
בְּבִקְרִים שֶׁל יוֹם שְׁשִׁי הוּא קָם עִמִּי מִקֶּדֶם
לְלַמֵּד, וְאֲנִי מִזְכִּיר לוֹ כִּי בְחֶדֶר אֵין מוֹרָה
וְאֵין תְּלִמִיד, רַק תּוֹרָה לְפָנֵינוּ, וְאֲנַחְנוּ מְשַׁנְּנִים יַחַד
פְּסוּקִים בְּעֵבְרִית וְאַרְמִית וְעֵרֵבִית.
אֲנַחְנוּ נִזְהָרִים בְּמַלִּים רַבּוֹת, בְּיַנְיָהוּ אֱלֹהִים
וְאַלְלָה וְהַשְּׂמוֹת הַרְבִּים, וְכִשְׁאֲנִי רוֹאֶה בְּיַצַּד
יְרָאָה קֶשֶׁה מִתְלַבֵּשֵׁת בְּפָנָיו, אֲנִי מִמְתִּיק לוֹ אוֹתִיּוֹת
בְּדָבָשׁ, מִתְכַּנֵּן עִמוֹ כִּי־צַד הַפּוֹתָאב
יִתְרַחֵב עִם אֲחָיו וְאַחִיוֹתָיו, וְנִמְתִּיק גַּם לָהֶם
אֶת הָאוֹתִיּוֹת בְּדָבָשׁ, וְלֹא נִלְעַג לְנִכְשָׁלִים,
וְנִבְרָךְ יַחַד לְפָנָיו וְאַחֲרֵי הַפְּסוּקִים.
וְאֲנִי אוֹמֵר לוֹ בְּכָל בִּקְר בְּתֵם הַלְמוּד,
אֵב חֵיב לְלַמֵּד לְבָנוּ תּוֹרָה, וְאִם אֵינוּ יָכוֹל לְלַמֵּדוּ
חֵיב לְשַׁכַּר מְלַמֵּד לְבָנוּ מִבְּנֵי עִירוֹ לְלַמֵּדוּ,
אֲבָל אֶתָּה בְּנִי, עֲלִיד לְזַכֵּר שְׁגָם יְבוֹא הַיּוֹם
שֶׁתְּהִיָּה חֵיב לְהַרְגִישׁ כְּמִי שֶׁלֹּא לְמַדוּ אָבִיו,
וְאִז תְּהִיָּה חֵיב לְלַמֵּד עֲצֻמָּךְ כָּל הַפְּסוּקִים
וְהַשְּׂמוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת וְהַתְּגִים שֶׁלֹּא חָלְפוּ בְּיַנְיָנוּ,
וְכָל אֵלוֹ שֶׁחָלְפוּ בְּלִי שְׂאֵמְרָנוּ מִלָּה אַחַת
עַל מְקוֹמָם בְּחַיֵּינוּ.